

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 55

Maribor, sobota, dne 10. julija 1937

Leto XII

Za svobodo poli- tične organizacije

Politično življenje Slovencev se je do prevrata razvijalo v okviru treh strank: klerikalne, napredne in socialistične. Boj med klerikalci in liberalci je sicer zavzemal včasih oblike, ki niso v skladu s praviimi demokratičnimi metodami, vendar je neizpodbitna resnica, da se politična vzgoja Slovencev ni nikdar tako lepo razvijala in da se gospodarstvo in kultura nista nikdar tako dvigala kakor samo v tej dobi. Tedanja dr. Sušteršičeva SLS je sicer imale absolutno večino, vendar se je pa ta večina vzdrževala krhala in čedalje bolj bližala petdesetim procentom oddanih glasov.

V prvih letih po prevratu, ko smo živeli v izjemno precejšnji svobodi, so se poleg navedenih treh strank večinoma iz osebnih ali konjunkturalnih razlogov pojavljale nove politične tvorbe, ki so v prvem trenutku dosegale tudi znatne uspehe. Saj je tedanja samostojna kmetijska stranka izšla iz volitev v konstituantno kot druga najmočnejša stranka in še celo nacional-socialni cicibambuli so dobili dva poslance. Veliki razkol v proletarski fronti je tudi pri nas prišel do izraza s pojavom komunistične stranke. V tej živahni dobi novih strankarskih ustanavljanj je bilo v Sloveniji postavljenih do devet volilnih skrinjic.

Nastopila je doba reakcije. Nočemo zagovarjati delovanja raznih meščanskih in demagoških strank, mislimo pa, da bo objektivni zgodovinar, hi bo pisal zgodovino te dobe, ugotovil, da ni bil strankarski sistem poglavitni vzrok političnega razsula v tem času. Vendar so račun plačale politične stranke. Že leta 1921 — po umoru ministra Draškovića — je bila razpuščena komunistična stranka. Ista usoda je doletela vse stranke 6. januarja 1929.

Občudovalci tega režima, med katerimi najdemo zlasti mnogo ljudi, ki se danes z velikim vpitjem »bore za demokracijo«, so pričakovali, da bo razpust strank ubil v ljudstvu smisel za politično organizacijo na podlagi kulturnih in gospodarsko-političnih načel. To se ni zgodilo. Vse stranke, ki so imele svoj lasten politični program, so preživele šestojanuarsko dobo. Obdržale so svojo notranjo povezanost in tudi svoj strankarski aparat. To velja za SLS, za socialistično in komunistično stranko in za napredno nacionalno stranko, čeprav je slednja v tej dobi razmeroma največ utrpela. Nekaj pa ima dobrega tudi šestojanuarski režim: zbrisal je vse prejšnje breznačelne strankarske formacije (n. pr. SKS ali NSS), ki se ne bodo nikoli več povrile.

Sedanja vlada je v prvem letu svojega vladanja ponovno obljubila, da bo odpravila politične zakone, ki izvirajo iz dobe odkrite diktature in donustila, da se obnovi svobodno politično življenje. V zadnjem času so ti glasovi potihnil. V največjem interesu politične vzgoje ljudstva in s tem tudi v resničnem državnem interesu pa je, da se to čimprej zgodi. V sedanji dobi somraka poganjajo kakor v umazani mlakuži bohotne toda gnile cvetke raznih »skupin« in »gibanj« in uspevajo politični podvigi raznih spekulativcev, konjunkturistov in šarlatanov, ker ne morejo javno delovati stranke, ki bi bile organizirane na podlagi načel, discipline in osebnih odgovornosti.

V španskem vprašanju

Anglija vodi in odloča

Konzervativna, imperialistična angleška buržuazija proti fašistični Italiji in Nemčiji, pa tudi proti zmagi delavskega razreda v Španiji

V zadnjih mesecih se je mednarodni politični položaj zelo izpremenil. Vmešavanje fašističnih držav v Španiji se je stopnjevalo. Posledica je bila: poslabšanje vojaškega položaja republikanske Španije. Blumova vlada je padla; njena naslednica pomeni oslabljenje političnega vpliva delavskega razreda v Franciji. Sovjetska Rusija je zaposlena z notranjimi dogodki, ki nikakor ne večajo njene zunanje-politične moči in vpliva. Zato pa si tudi upa japonski imperijalizem na daljnem vzhodu vedno hujše izživati. Zadnji tedni so prinesli polom politike nevmešavanja v Španiji, v znamenju ojačanega odpora zapadnih držav proti nemški in italijanski intervenciji. — Izmišljena storija s poskušenim torpediranjem križarke »Leipzig« je povzročila, da je špansko vprašanje stopilo v novo razvojno fazo in da so se odnošaji med Anglijo in Nemčijo silno poosttrili. Naroče pa izgleda, da sta Nemčija in Italija medsebojno povezani na življenje in smrt.

Pri globljem razmotrivanju moremo ugotoviti, da obeležuje nastale izpremembe v zunanji politiki izprememba v zadržanju Anglije.

Anglija se je polastila vodstva mednarodne politike

Še več, njen vpliv v mednarodni politiki ni bil še nikoli tako močan kot je danes, niti neposredno po svetovni vojni, niti pred prihodom fašizma na oblast. V španskem vprašanju določa Anglija zadržanje ostalih držav. Ker nihotela ščititi legalne in demokratične španske vlade proti vmešavanju velesil, je proglasila kot načelo »politiko nevmešavanja«, na katero so morale pristati tudi ostale države. In danes je zopet Anglija, ki diktira previdno preusmerjenje te politike, t. j. obseg odpora proti Italiji in Nemčiji in pogoje za pomoč valencijski vladi.

Anglija pričenja s politiko vmešavanja

Pa ne kakor bi bilo to s stališča demokracije potrebno: Z energičnim prepričenjem vmešavanja fašističnih držav. To bi značilo aktivno nadzorovanje vseh pristanišč, ki so v oblasti generala Franca in prisilno odstranitev italijanskih in nemških čet iz Španije. Takih zahtev Anglija niti zdaleka ne postavlja. Čim bi bilo uveljavljeno načelo nevmešavanja, da

Stojimo pred reševanjem velikega notranjepolitičnega problema. To vprašanje pa se po našem globokem prepričanju da rešiti samo, če se poprej obnovi politična organizacija ljudstva v svobodnih strankah.

Če mi socialisti zahtevamo obnovo svobodnih političnih strank, storimo to seveda v prvi vrsti zaradi tega, ker hočemo potom svoje socialistične stranke pridobiti delavstvu in delovnemu ljudstvu večji vpliv na državno politiko in gospodarstvo. Ta naša strankarska zahteva se ja popolnoma sklada s praviimi in pravilno razumljivimi interesi naše državne zajednice.

bi si stale v Španiji nasproti samo sile demokratične in socialistične revolucije na eni, ter reakcionarne in fašistične sile na drugi strani, bi bil poraz generala Franca neizbežen (in s tem tudi preperečen vsak imperijalističen uspeh Nemčije in Italije), toda zmaga ljudske fronte bi se neizbežno izpremenila v zmago delavskega razreda. Kakšno je stališče angleške vlade do zmage delavskega razreda v Španiji ne more biti nobenega dvoma: Angleška vlada je predstavnik vladajočega razreda v meščanski družbi in kot taka ne samo, da ne misli na to, da bi to zmago hoteli ali nehoti podprla, temveč stremi za tem,

da bi jo na kakršenkoli način že, preprečila.

Kdor tega ne razume, se mu mora zdeti politika Anglije s stališča njenih imperijalističnih teženj kot velika

Angleška politika hoče, da zmaga v Španiji ljudska fronta, vendar samo pod pogojem, da tej zmagi ne bo sledila socialna revolucija

in da ostane vpliv angleškega kapitala v Španiji nedotaknjen. Zato »nevmešavanje« v Španiji, ki pomeni v resnici dopuščanje vmešavanja fašističnih velesil, obenem ojačenje reakcionarnih kapitalističnih sil za hrbotom generala Franca in oslabljenje demokratično socialističnih sil, na katere se naslanja ljudska fronta. V tem oziru kaže politika nevmešavanja svoje uspehe.

Kdor presoja razvoj španskega vprašanja s tega stališča, bo vedel kam, v katero smer teži angleška politika. Naraščanje angleškega vpliva in odpora proti fašističnim velesilam v Španiji ima ne samo svojo svetlo, ampak za delavski razred tudi svojo temno stran, spricho dejstva, da je moč Anglije, moč velike konsolidirane konzervativne buržuazije.

Anglija dela v Španiji na tem, da doseže kompromis

Ta kompromis naj zagotovi, da njeni interesi vsled španske vojne ne bodo oškodovani, prav tako tudi ne omajana njena pozicija za slučaj bodoče vojne, ne da bi morala zato dopustiti zmago socialne revolucije v Španiji. Za dosego takega kompro-

zmota. Politika Anglije, ki zadnje čase napolnjuje vse demokratično misleče elemente z velikim zadovoljstvom, ker vidijo njen naraščajoči odpor proti Nemčiji in Italiji, je politika najmočnejše, konzervativno, imperijalistično usmerjene buržuazije.

Angleška zunanja politika je meščanska razredna politika

ki jo diktira mogočni angleški finančni kapital. Španska politika Anglije služi popolnoma določenim ciljem in je s stališča razrednih interesov, katerim služi, zelo razumljiva in jasna. Predvsem hoče prepričati, da se usidrata Italija in Nemčija v Španiji in s tem povečata svoj vpliv v Sredozemskem morju; zato je proti zmagi generala Franca. Ako bi bil Franco v službi angleškega finančnega kapitala, ni dvoma, da bi stala vlada Chamberlaina na strani Franca.

misa se zdi Angliji najbolj primerna »vlada sredine«, demokratična vlada ali vlada ljudske fronte, ki bi bila odvisna od angleškega kapitala, zunanjepolitično pa bi sledila Angliji. Zato noče Anglija, da bi zmagala Valencija, ker bi taka zmaga lahko pokvarila začrtani kompromis. Angleška politika pritiskanja in stiskanja valencijske vlade je pomagala fašistom do zadnjih uspehov na bojiščih, ki so jih dosegli s pomočjo tuje orožja. Sedaj se mora Anglija podvizati, da prepreči nove uspehe Franca, ker bi sicer ti ogrozili njeno politiko.

Hitro naraščanje angleškega vpliva v mednarodni politiki je posledica dejstva, da

Anglija nadkriljuje fašistične države

gospodarsko in finančno ter da jih je sedaj, vsled hitrega oboroževanja, nadkrilila tudi vojaško. Med tem, ko Nemčija in Italija že vzdihujeta pod težo izdatkov za oboroževanje, bo Anglija svoje oboroževanje izvedla brez težav.

V dobi, ko se pripravlja nova imperijalistična vojna, pomeni angleško oboroževanje najvažnejše in zgodovinsko najpomembnejše dejstvo.

Predsednik vlade o konkordatu

Dr. Stojadinović o tolmačenju posameznih členov konkordata s strani Vatikana.

V odseku narodne skupščine se nahaja že dalje časa konkordatna pogodba med Jugoslavijo in Vatikanom.

Predsednik vlade je pisal predsedniku skupščine pismo, v katerem se pritožuje, da so izšle v javnost razne razlage konkordata, ki utegnejo zbuditi bojazen, da bi mogla pogodba biti v nekaterih važnih točkah škodljiva ugledu in koristim države.

Nato navaja predsednik vlade nekatera pojasnila določb, ki jih je dobil od nunciature.

Ta pojasnila se nanašajo na depolitizacijo duhovščine (čl. 8), na brigo za narodne manjšine v drugih deželah (čl. 11), na obvezo, da se bo v

konfesionalnih (verskih) šolah gojil domovinski čut, čut do države in človeške družbe (čl. 28 in 19) in na pravico javnosti konfesionalnih šol (čl. 28 in 24), ki so pod državnim nadzorstvom.

Glede ostalih cerkev, zlasti pravoslavnih, je dejal, da bo rimski cerkvi popolnoma enakopravna.

Predsednik je dodal, da je za

22 smrtnih žrtev med rudarji je zahtevala eksplozija premogovnega prahu v premogovniku Brymeo v pokrajini Chesterton v Angliji.

Ofenzivni sunki vladinih čet

na jugu in pred Madridom

Tekoči teden je pričel v znamenju ofenzivnih sunkov vladinih čet na osrednji fronti pred Madridom in na fronti ob reki Tajó.

Napad na osrednjem bojišču je pričel med pogorjem Guadarrama, preko Escoriala in dalje proti Madridu, na črti s severozapada proti jugovzhodu.

Ta napad je prinesel vladinim četam pridobitve na terenu in sicer so zavzele mesti Bruneto in Villanueva del Pardillo.

Poročila pravijo, da sodeluje pri teh napadih 20.000 mož vladinih čet. Te postojanke nacistov so zelo utrjene. Napad ogroža hrbet nacističnih čet pred Madridom.

Južno od reke Tajó

napreduje republikanska ofenziva proti tej reki in javljajo poročila zavzetje vasi Siero Suarez in Reno.

Na aragonski fronti

se vodijo boji v dolini reke Ebro in so vladine čete uspele z napadi na več kilometrov dolgi fronti.

Na fronti proti Granadi

v južni Španiji pričakujejo nacisti ofenzive vladinih čet večjega obsega.

Na baskiški fronti

se vodijo boji manjšega obsega, ki imajo za cilj dokončno ustalenie francovih čet v pozicijah, ki so jih zavzele z ofenzivo zapadno od Bilbaja.

200 letal v biki nad Madridom

Nacistična in vladina letala, okoli 200 bombnikov in lovskih aparatov, se je spoprijelo dne 8. t. m. v zraku nad Madridom. Nacisti so v svrhu razbremenitve svojih čet v odseku zapadno od Marida, kjer vladine čete hudo pritiskajo, poslali celo brodovje svojih letal nad Madrid. Še predno pa so ta letala dosegla Madrid, da ga zasujejo z bombami, so jih presenetila vladina letala, ki so bila o tem podvigu nacistov obveščena.

Vnel se je strahovit boj v zraku, ki je trajal pol ure. Nacistična letala

na ta napad niso bila pripravljena. — Sestreljenih je bilo 20 nacističnih letal, ki so bila vsa nemške znamke »Hemkel« in italijanske znamke »Savoia«.

V odgovor na nameravani napad na Madrid, so vladina letala bombardirala celo vrsto sovražnih mest.

Franco toži

V posebni noti italijanski vladi pojasnjuje Franco svoj položaj. Ofenziva proti Bilbaju ga je stala 20.000 mož in požrla 20 odst. orožja in vojnega materiala. Pravi, da rabi za nadaljevanje vojne 25.000 mož, 500 letal, 50 baterij in mnogo tankov.

Vesti o mirovnih pogajanjih

med valencijsko vlado in generalom Francom za sklenitev premirja in uvedbo mirovnih pogajanj so se razširile iz Pariza. Izgleda, da se v tem pravcu dela iz Anglije in Pariza, vendar do razgovorov še gotovo ni prišlo. Povod tem razgovorom je dal obisk predsednika vlade s. Negrina in vojnega ministra s. Prieta v Parizu.

Mussolini se je vmešaval v Španijo že 1934

V Rimu so 31. marca 1934 podpisali pogodbo z Mussolinijem, po kateri je Mussolini daroval že takrat klerikalni in monarhistični stranki v Španiji 20.000 pušk, 20.000 ročnih granat, 200 strojnih pušk in 1.500.000 peset v gotovini z obljubo, da bo podprl akcijo še bolj, če bo treba.

To pogodbo so našli v arhivu monarhistično-fašistične stranke »Obnova Španije«.

—//—

Krvavi spopad med kmeti, finančnimi stražniki in orožniki

radi tobakovih sadik.

Dne 5. t. m. so pri Slunju organi finančne kontrole v spremstvu orožnikov prišli na njive uničevati tobake nasade, ki so jih gojili kmetje brez dovoljenja oblasti. Kmeti so z orožjem napadli finančne stražnike in orožnike, nakar so ti odgovorili s strelji. Trije orožniki so bili težko ranjeni, en finančni stražnik in en orožnik pa lahko. Od kmetov je bil ubit predstavnik »Gospodarske sloge« Barić iz Čamarovca, trije pa so bili ranjeni.

Zakon o prekrških

O policijskih kaznih naj sodi upravno sodišče.

Vlada je predložila parlamentu zakonski načrt o prekrških. Na podlagi tega osnutka bodo imele upravno politične oblasti možnost občutnega kaznovanja prekrškov, kolikor ne spadajo dejanja pod določila kazenskega zakona. Proti temu zakonskemu osnutku so se pojavili pomisleki, ne samo, ker so v njem predvidene kazni silno visoke, am-

pak predvsem radi tega, ker proti odločbi upravno političnih oblasti ne bo mogoče redno postopanje pred upravnimi sodišči.

Pravično je zahtevati, da o prekrških razsojajo dokončno redna in neodvisna sodišča ne pa politični uradniki, ki nimajo stalnosti in se običajno izmenjajo ob vsakokratni izpremembi režima.

Doma in po svetu

Nove uniforme. Slovenski klerikali so za akcijo. Zato so osnovali nekake četnike v sivi uniformi z rdečim pasom. Organizacija se mora smatrati konkurenčna vitezom narodne obrane ali Orjune. Razvoj v raznih državah je dokazal, da take ekstrapagance niso zdrav pojav. — Za javno varnost imamo vojaštvo, policijo, žandarmerijo, za politične prepire in za nadlegovanje javnosti pa res niso potrebne posebne uniformirane čete, zlasti ne na tisti strani, ki ima državni aparat v rokah. Tam, kjer snujejo take stvari, prehaja politika

k nasilstvom, kar dokazuje, da politiki za svojo politiko nimajo stvarnih argumentov. (Te nove uniforme je zadnjič videl od daleč nek Avstrijec. Ves začuden je vprašal svojega sosedo, kako to, da je prišel avstrijski »Heimwehr« na parado v Jugoslavijo.)

Bogata nadškofija. Zagrebška nadškofija je kupila grad Mokrice za 4.5 milijonov dinarjev in bo v njem uredila okrevališče za duhovnike.

Koncert pevskega društva grafičarjev »Sloga« v zagrebškem radio, dne 26. junija je v toliko razočaral,

Volitve na Irskem

Delavska stranka pridobila tri poslance.

Na Irskem je dobil pri volitvah De Valera 69 (poprej 77), Cosgrave 48 (53), delavska stranka 13 (8) in neodvisni 8 (12) poslancev. De Valera v irskem parlamentu sedaj nima večine, ki jo je prej imel.

Irci hočejo neodvisnost, predsedal jim pa nacionalizem de Valere, ki je bil pred leti pravi narodni junak.

Za neodvisnost Irske je ob enem glasovalo (za novo ustavo) 650.346 volilcev, proti pa 436.046.

ker so bile s programa črtane vse delavske pesmi. — **Radio-poslušalec.**

Švedski zunanji minister v Moskvo. Švedski zunanji minister socialni demokrat Sandler se te dni mudi v Moskvi, kjer ima oficijelne razgovore z ruskimi državniki.

Čehoslovaška bo oborožila Rumunijo. Med Čehoslovaško in Rumunijo je sklenjen dogovor, da bodo Škodove tovarne opremile rumunsko armado z novim, modernim orožjem. Nemčija ni dobila teh dobav, da si je zelo potrudila.

Med Vatikanom in Berlinom se vrše pogajanja, kako bi se sklenil sporazum med katolicizmom in fašizmom. To vest potrjuje zlasti umerjenost, ki je nastala med obema taboroma.

Sovjetski učenjaki na severnem tečaju poročajo, da je poletna temperatura 0 C do -12 C in da je morje na tečaju najgloblje.

Izgubljena letalka. Amelia Earhardt, žena ameriškega založnika Putmana, je na potu okoli sveta izgubila s svojim letalom. Zadnje dni so jo iskala na morju cela brodovja vojnih ladij in letal. Earhardt je bila slavna, ker je trikrat preletela ocean med Ameriko in Evropo. S človeškega stališča je gotovo lepo, ako se javnost tako zelo zanima za usodo ponesrečene letalka. Zeleti bi bilo, da bi ta javnost imela toliko sočutja tudi za pomoč tistim tisočim in milijonom, ki ginejo brez dela in jela v najrazličnejših predelih sveta, ne kot žrtve naravnih sil, ampak kot žrtve sistema, ki bi jih bilo mogoče vse rešiti, če bi odstranili krivico, ki se godi pri razdeljevanju dobrin, da dobi eden skoro vse, eden komaj toliko, da živi, drugi pa sploh ničesar. Kadar se bo v ozračju nad kontinenti o tem tudi toliko govorilo, kot se te dni govori po radiu o Earhardtovi, bo človeštvu napočila doba lepše bodočnosti.

Demokratični cigani. V Varšavi so si te dni cigani na zelo slovesen način izvolili svojega novega kralja. Ponavadi se kralja ne voli, kar kralj

A. M. de Jong:

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjele Geysena

Toda še predno je mogel Mereyntje odgovoriti, je opazil gospod Valter krvavečo rano na pasjih plečih; ves prestrašen je vprašal:

»Kaj pa to pomeni, Goort? Kaj se je zgodilo s Pollom?«

»Nastreljen je,« je zagodrnjal Vrč, in obraz mu je postal trd od jeze, ki je kipela v njem. »Novi graničar, ta priskutni podlež, ga je hotel ustreliti kot zajca; ta prokleti Holandec, ki se dela tako važen.«

»To je huda praska,« je rekel gospod Valter, sklanjajoč se nad psom, da bi si поблиžje ogledal ranjeno pleče.

»Kaj sem ti hotel reči, ali ne misliš, da bi ga bilo treba obvezati? Kolikor vidim, je ranjeno samo meso, toda krvavel je pa prav pošteno.«

»Dobro, poglejmo natančneje,« je govoril pisatelj dalje in se zopet zravnil. Nenadoma, kot da bi se bil nečesa domislil, se je obrnil proti hiši in glasno zaklical:

»Ana, ali ne bi ti vzela tegale malčka k sebi, dokler ne obvezem Goortovega psa?«

»Seveda! Samo trenutek, pridem takoj,« se je začul čist ženski glas, ki je zvenel Mereyntjeju v ušesih kot veličasten spev, da so se mu oči kar zasvetile.

Še predno se je deček zavedel, za kaj prav za prav gre, so izginili možje s Pollom za vogalom, on pa je stal, rdeč v glavo, pred majhno, plavalaso ženo, ki je bila tako čudovita in lepa, da se je Mereyntje popolnoma zmedel in ni več ve-

del ali bdi ali sanja. Njen čisti obraz, poln miline, ki ga je obdajalo smejoče razkošje fino nakodranih, zlatih las, je žarel. Njene oči so bile tako čiste in modre kot globina neba, svetile so se v vsej svoji jasnini, polni veselja in zrla nanj z nepopisno dobrotljivostjo. Nosila je svetlo obleko, njena barva je bila kot barva njenih oči, pri vsakem njenem gibu je blago narahlo zašumelo: mogoče je bila to svila ali satin. Mereyntje tega ni mogel presoditi. Tako so bile napravljene princezinje v pravljicah. Kot da bi gorel v obraz, in da bodo iz njega udarili plameni, je stal Mereyntje pred njo, ne vedoč, kaj bi govoril. Obhajal ga je nek negotov občutek, kakor da bi hotel jokati, da si je natanko vedel, da še ni bil nikoli tako srečen. Čudne misli so se mu naglo podile v njegovi glavi, dokler niso dobile čisto določene oblike: »Naša ljuba Gospa!«

Tako in nič drugače si ni predstavljal mater božjo... ali morda ne... mogoče je to bilo prvič; nepričakovano in nenadoma je stala pred njim: »Naša ljuba Gospa!« In kakor da bi se bil zgodil čudež, mu je izginil vsak občutek negotovosti, sleherni strah. Naša ljuba Gospa; z njo si je bil tako poznan, ker se je toliko z njo pečal, jo toliko prosil in od nje dobil, da se je takoj zanašal; ta lepa žena, ki ji je tako hitro našel prispodobu z v njem živečo sliko, je bila ona, ki jo je že tako dolgo poznal in o kateri je vedel, da ga ljubi in da natanko pozna vse njegovo življenje in vse njegove misli... Kot začaran je poslušal čisti, srebrnojasni zvok njenega pojočega glasu, ki je udarjal na njegovo uho, kot glasovi angeljskih piščal z neba; glas, ki ga še ni bil nikoli slišal:

»Kako pa prideš ti prav za prav sem, mali, in kako ti je ime?«

Mereyntjeju se je obraz kar topil blaženosti. Zdelo se mu je, kot da ga boža, kaj tako čudovitega, božanskega, more človek občutiti samo v spanju... kadar sanja, da ga mati boža in ljubkuje; tako, kot božajo in ljubkujejo otroke v pravljicah in v knjigah, izbrane otroke z drugega sveta... Trenutek se mu je zdelo, da sanja, kakor da bi ne bil duha prisoten je odgovoril:

»Z Goortom sem prišel, ime mi je Mereyntje!«

Prijela ga je za roko in poln zaupanja je korčal z njo proti hiši. V okolici, v kateri je vzrastel Mereyntje ni bilo v navadi, da bi vodili osemletne dečke za roko; še manj, da bi se bilo zgodilo, da bi jih ljubkovali in poljubljali. Kakor hitro so bili otroci toliko pri pameti, da so se lahko sami gibal in sami nase gledali je bilo teh otročarij konec, z njimi so potem postopali samo še kot z odraslimi ljudmi. Ti tudi niso hodili roko v roki in tudi se ni nikoli zgodilo, da bi se poljubljali... ako so bili drugi poleg. Mereyntje bi se bil moral prav za prav nekoliko sramovati in pokazati neko negotovanje radi teh otročarij. Toda poleg te lepe žene mu je bilo tako prijetno, da se je s svojo rjavo ročico tesno oklenil njene mehke dlani in se pri tem počutil tako dobro in čisto domač. Še vedno je v njem prevladoval prvi vtis tega srečanja, ki mu je zmedlo srce in glavo; vse se mu je zdelo tako čudovito, tako lepo kot v sanjah, da si je pustil dopasti brez vsakega ugovora. Ko se je pozneje spomnil tega dogodka, se mu je zdelo, da ni hodil poleg nje, ampak, da je plaval z njo nad stezo, in razen tega je bilo koncem konca pa vendar tudi samo ob sebi umljivo, da sta se držala za roko.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Rudarski otroci na morje in sveži zrak.

Trboveljska krajevna Bratovska skladnica je poslala letos 40 rudarskih otrok, ki so bolani, na morje in 40 na sveži zrak v Gornji grad.

Otroke je izbral in pregledal zdravnik g. dr. Jenšterle. Bil pa je velik naval in se jih je z ozirom na število prijavljenih le malo odposlalo, vendar pa nekoliko več kot lansko leto.

Kolonijo na morju vodi podpredsednik krajevnega upravnega odbora s. Alič, v Gornjem gradu pa odbornik Bratovske skladnice s. Zelenšek.

Glede otroških kolonij se je vsako leto vodila precejšnja gonja in demagogija iz razloga, ker ne pridejo vsi v poštvo pri izbiri in tudi iz osebnih nasprotstev proti tistim, ki so poverjeni za vodstvom kolonije. Onim, ki radi glodajo demagoško kost, bi gotovo zrastle predolge čeljusti, če bi si jih ne obrabili vsako leto z zabavljanjem radi otroške kolonije.

Sevnica

Prepir, ki je končal v očitno škodo prebivalstva. Dolgo časa je trajal prepir, kod naj vodi bodoči železniški most na progi št. Janž-Sevnica čez Savo. Sevnčani so na vsak način hoteli, da naj se most trasa tako, da bo priključek na progo proti Zagrebu, oziroma Ljubljani neposredno v Sevnici, Šmarčani pa so zahtevali, da naj se zgradi tako, da bo novozgrajena proga imela priključek na staro progo na postaji. Načrt je predvideval, da bo novi most služil tako železniškemu, kot tudi prometu z ostalimi vozili. Vsled odločnega odpora Sevnčanov, ki niso hoteli pristati na zgradbo mostu pri Šmarjah, se je železniška uprava odločila, da bo zgradila most samo za železniški promet s priključkom na postajo v Šmarjah. Za ostali promet bo služil še nadalje stari leseni most, od katerega pa Sevnčani ne bodo imeli nobenih koristi, ker bo tovarni in osebni promet prevzela železnica, pač pa bo banovina morala še nadalje plačevati stroške za vzdrževanje lesenega mostu, ki bi si jih lahko prihranila, ako bi se zgradil kombinirani železniški most pri Šmarjah. Pristaši JRZ v Sevnici, ki so s posebno vneto odlokljali za železniško upravo edino sprejemljiv predlog, da se zgradi most pri Šmarjah, so s tem napravili prebivalstvu slabo uslugo.

Šoštanj

Izlet mladinskega zbora »Zvonček« v Baker. Naša dolžnost je, da napišemo par vrstic o tukajšnjem mladinskem zboru, ki si je pridobil že mnogo pohvale, posebno seve g. pevovodja Jurče Vreže, ki z vso ljubeznijo marljivo goji in vodi ta zbor. Mladi »Zvončki« so po večini otroci tukajšnjih delavcev in obrtnikov, ki jim v življenju ni z rožicami postlano. Mnogo koncertov so že priredili, povsod pa so želi priznanje. Zbirali so dinarčke, da se je naposled uresničilo njihovo hrepenenje, da vidijo naš Jadran, naše morje. Zbrali so toliko, da so lahko teden dni uživali odpočitek na morju. Na izlet se je podalo okrog 34 zvončkov. Pretekli petek zjutraj so se odpeljali veselo počit. Med čakanju vlaka so zapeli par pesmic tako srčno in ljubko, da so imeli rosne oči od veselja vsi, ki so bili navzoči. V četrtek, dne 8. julija ob 5. uri popoldne pa so se vrnili. G. pevovodju naša srčna zahvala, ker brez njega in njegovega truda bi ne bil nikdar mogoč tak izlet naših otrok, ki bi sicer mogoče nikoli ne videli Bakra, našega morja, našega Jadrana.

Anko.

5-letnico obstoja bo proslavilo delavsko pevsko društvo »Cankar« dne 5. septembra t. l., nakar že danes opozarjamo!

Šmartno pri Slovenjgradcu

O socialnem čutu in krščanski ljubezni. Z raznimi obljubami snubiti delavce od volitvah, je že v navadi, kakšne pa so razmere v podeželskih občinah, pa pove to-le poročilo: Ker občina, kot smo svojčas v tem listu že poročali, ne daje brezposelnim skoro nikakih podpor, sta jeseni dva hranilca svojih družin prosila za delo. Občinski očetje so sklenili, naj delata v Štihihovem kamnolomu gramoz za občinsko cesto, prejela bosta 20 Din za kušnični meter, morata pa za orodje in smodnik skrbeti sama. Ker s to ceno nista mogla biti zadovoljna, zaslužila bi bila največ 10 Din na dan oba skupaj, so po vsej občini kričali: »Delati nočeta!«

Jesenice

Razpis nedeljske zdravniške službe pri krajevni bratovski skladnici: 11. in 25. julija g. dr. Keržan Bartol, 18. julija g. dr. Čeh Milan. — Do 17. julija t. l. ordinirata in v bolnici za člane bratovske skladnice g. dr. Čeh Milan vsak dan od pol 8. do 10. ure, za vse družinske člane pa g. dr. Keržan Bartol od 10. do 12. ure. — Gornja razdelitev bolnikov velja tudi za obisk na domu. Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zv. (pop. ob 3. uri, v nedeljo samo ob slabem vremenu) veseloigro »Nisi zvesta« z L. English v gl. vlogi. Med dodatki tudi barvan film o kronanju v Londonu. Sledi vefilm »Ave Maria«.

SVARILO!

Neki zaplotniki razširjajo neresnične vesti v zvezi z mojim izstopom iz dosedanje službe. Dotični, ki mi javi razširjevalca, odnosno obrekovalca, prejme nagrado.

Gorjanc Josip, Celje, Mariborska c. 5.

Maribor

Pomoč lanskeletnim žrtvam stavke tekstilcev

Ob priliki lanskeletne tekstilne stavke v Mariboru je bilo odpuščenih okrog 100 delavcev in delavk, večinoma obratni zaupniki in organizacijski funkcionarji slobodnih strokovnih organizacij.

Potom mnogoštevilnih intervencij se je posrečilo večje število odpuščenih zaupnikov ponovno zaposliti pri prejšnjih delodajalcih. Nekateri izmed njih pa so ostali do današnjega dneva trdosrčni in ne marajo sprejeti v delo nobenega odpuščenega zaupnika.

Tako je še danes, po devetih mesecih, okrog 15 zaupnikov in funkcionarjev brezposelnih. Vsled dolgotrajne brezposelnosti se nahajajo v nadvse težkem socialnem položaju, tembolj, ker so skoraj vsi na takozvani

črni listi, to se pravi, da so jim vsa tovarniška vrata zaprta.

Zato je dolžnost vseh zavednih sodrugov in sodružic v Mariboru in okolici, da pomagamo tem žrtvam z vsemi sredstvi. Medstrokovni odbor v Mariboru prosi radi tega vse sodruge, ki bi bili pripravljeni nuditi tem našim žrtvam vsaj enkrat na teden hrano ali pa, ki bi hoteli prispevati v gotovini, da se naj čimprej oglašijo v tajništvo Strokovne komisije v Delavski zbornici, II. nadstropje, ali pa v uredništvu »Delavske Politike«.

Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme!

Družnost!

Krajevni Medstrokovni Odbor.

Slaba pisalna peresa. Nemški tovarniški izdelki so napravljeni po večini iz nadomestnih surovin. Ker v Nemčiji primanjkuje jelka, so zadnje leto tudi občutno poslabšali kvaliteto pisalnih peres. Stani. k. težko

Zavarovanje za onemoglost mariborskega delavstva. V korist in razvoj človekoljubne institucije se je delavstvo mariborskih tovarniških in industrijskih podjetij izjavilo za pristop k Stanici za socialno skrb rekonvalescentnih delavcev. Članski prostovoljni prispevki po 50 para na mesec in osebo, se lahko po delodajalcu odtegujejo od plače. Z ozirom na pristop vsega industrijskega delavstva je Stanica na svoji zadnji seji sklenila, da ne bo podpirala samo one osebe, ki izčrpajo pri OUZ vse zakonite dajatve, temveč bo pristopila na pomoč tudi rodbinam onih bolnih zavarovancev, ki se zdravijo na račun OUZ v sanatorijih, zdraviliščih in okrevališčih, in sicer prav na enak način v obliki izdaje nakaznic za živila, obleko, kurivo in stanarino. Rodbine teh bolnikov prejemale namreč za časa sanatorijske oskrbe vzdrževalca samo polovično podporo-hranarino. Ker zakon o zavarovanju delavcev v takih slučajih ne dovoljuje večjih podpor, bo za drugo polovico podpore skrbela Stanica. Posle Stanice vodi poseben kuratorji, ki sestoji iz zastopnikov delodajalcev in v istem številu iz zastopnikov delojemalcev. V obeh skupinah pa je zastopana industrijska, obrtna in trgovska skupina.

Nočno lekarniško službo imata od vključno sobote, do vključno 17. t. m. lekarni Minarik in Rems.

Sodruzi in sodružice!

V četrtek, dne 15. julija s pričetkom ob pol 8. uri zvečer se bo vršil v dvorani »Delavske zbornice«

SESTANEK

z dnevnim redom:

Politični položaj in odnošaji socialistov do združene opozicije.

Vstop bo dovoljen le proti osebnemu vabilu. Kdor bi vabila ne dobil do torka, dne 14. t. m. naj ga dvigne pri s. Erženu, Ruška cesta 5.

Podgane žro delavcem kruh iz žepov

Tv. »Jugobruna« iz Kranja pred sodiščem: Razprave v pravih delavskih zaupnikov proti »Jugobruni« radi njihovega odpušta so razkrile nezasišane razmere pri tem podjetju.

Dne 9. in 10. t. m. so se vršile pred okrajnim sodiščem v Kranju razprave v pravih petero delavskih zaupnikov, ki jih je odpušila »Jugobruna« takoj po stavki. Na teh razpravah pa se je pred sodiščem razgalilo vse navzdorno stanje, ki vlada pri navedenem podjetju še po sklenitvi kolektivne pogodbe z dne 23. septembra 1935.

Izpovedbe prič.

Iz izpovedb zaslišanih prič izhaja, da vladajo pri »Jugobruni« še danes nevzdržne higijenske razmere in da se zdravstveno zaščitni predpisi naše socialne zakonodaje pri tej inozemski tvrdki brezobzirno kršijo. Tako so na pr. izpovedale priče, da je bilo pred stavko in da je še danes pri »Jugobruni« na

stotine podgan in miši in cele armade ščurkov, ki uničujejo delavcem obleko in hrano,

ki jo prinesejo s seboj. Ko hoče delavec opoldne prigriziti bomo skorjico kruha, mora razočaran ugotoviti, da so mu jo pojedle iz žepa v obleki podgane ali pa ponesnažili ščurki. »Jugobruna« pa vkljub temu še do danes ni napravila prepotrebniš omaric za obleko in hrano, kar bi jo veljalo par tisoč dinarjev; na drugi strani pa je vztrajala nad pet tednov v borbi proti upravičenim zahtevam delavstva, kar jo je po lastnih navedah veljalo preko dva milijona dinarjev!

Priče so nadalje izpovedale, da manjkajo pri »Jugobruni« skoro v vseh prostorih ventilatorji, vsled česar vlada povsod taka vročina, da se delavci med delom onesvestijo. Navedle so pa tudi več primerov, ko je »Jugobruna« takega delavca nadvse brezobzirno odpušila, ali pa ga poslala za kazen na večdnevni brezplačni dopust. Nekatero priče so izpovedale,

da je dosegel delovni čas nekaterih delavcev večkrat tudi 19 ur,

v nekaterih oddelkih pa je trajal stalno 12 ur. Stranišča vzdružje »Jugobruna« v nemo-

gočem stanju, brez splahovalnih naprav, in se širi po oddelkih neznošen smrad. Iz navedenih izpovedb nič izhaja, da je bila stavka pri »Jugobruni« povsem upravičena.

Vse intervencije delavskih zaupnikov, da se odpravijo gori opisane neznošne razmere, so ostale brezuspešne. Delavski zaupniki so en teden pred stavko dnevno vsak večer čakali na ravnatelja »Jugobruna« g. Synovec, ki jih pa ni hotel sprejeti in jim je končno le sporočil, da naj mu obrazložijo svoje zahteve pismeno. Vsled tega omalo-važevanja zaupnikov s strani »Jugobruna« je seveda njihov vpliv na delavce padel, kar se je po masčevalo predvsem nad »Jugobruno« samo, ki delavski zaupniki, potem, ko je stavka izbruhnila, v mnogih primerih niso mogli doseči ničesar v njeno korist.

Zaupniki so med stavko vestno vršili svoje zaupniške dolžnosti posredovanja med podjetniki in delavci.

Predvsem so ob izbruhu stavke skušali rešiti blago, ki se je nahajalo v kemikalijah, dokler jih ni delavstvo odgnalo od strojev. Med stavko so pazili, da delavstvo ni polegavalo po blagu, ki je bilo kvarljivo, da se ni kadilo v prostorih, izpostavljenih požaru; nadzorovali so nočne straže, čuvali nad moralo, ščitili nameščence »Jugobruna«, dokler so imeli dostop v tovarno. Zlasti so tudi prigovarjali delavstvu, da pusti iz tovarne vožne, za katere je morala plačevati »Jugobruna« stojnino.

Med stavko so se tudi oblastva obračala na delavske zaupnike kot predstavnike delavstva in jih pozivala na pogajanja in pravne poskuse, kar je potrdil tudi kot priča zaslišani podnačelnik dr. Lojk.

S strani »Jugobruna« predlagane priče niso mogle proti delavskim zaupnikom navesti ničesar obtežilnega, zlasti ne, da bi pred in med stavko ščuvali delavstvo, da vztraja v stavki. Nekateri so celo pošteno priznali, da so zaupniki med stavko le vršili svojo zaupniško dolžnost, v mnogih slučajih v korist podjetja.

elje

Že za gorami zora se drami.

Kako silen strah je popadel delavstvo tvrdke Westen d. d. po lanskem izprtju, ki je končalo z odpustom 270 delavcev in delavk ter zaupnikov, kaže najbolj dejstvo, da si zaposleni ni upal pogledati na cesti svojega odpuščenega tovariša, ako ga je srečal, kam li, da bi bil z njim govoril. Ta strah je prevladoval pri delavstvu kakšnega pol leta. Sedaj pa se kaže, da je strah pričel popuščati. Delavci ustavljajo odpuščene na cesti in jih izprašujejo to in ono. Zlasti se zanimajo za tožbe zaupnikov proti Westnu. O zaupnikih trdijo, da so bili vsi nedolžni in da bi jih bila oblast morala zaščititi. Mnogo jadikujejo delavci, ker v podjetju ni zaupnikov in ne zaščite pred večkrat očitno samovoljo. Zlasti se tudi čuje od njih povdaranje potrebe po organizaciji, ker uvidevajo, da brez organizacije ne gre in da bodo sicer žrtve še večje. Delavci in delavke, res je tako, čim bolj se bomo bali, tem slabše se nam bo godilo.

Družnost!

Eden, ki pozna razpoloženje v tovarni Westen.

Preprečen sporazum v krojaški obrti

Sporazum, ki se je sklenil med krojaškimi mojstri in njihovimi pomočniki in bi veljal do 1. septembra t. l., so krojaški mojstri preprečili, dasi gre samo za borih 50 para od ure. Ne vemo, ali smatrajo mojstri mezdno borbo za sport in zabavo, ali pa res hočejo preizkusiti potrepljivost nameščen- cev, kako daleč sega?

Devet pekovski mojstrov je že do sedaj ovadenih radi kršenja banske uredbe o nočnem delu v pekovski obrti. Mi se temu ne čudimo, saj čujemo, da se celo hitro služnja izrablja in sili k nočnemu delu v pekarni. O plačah in izkoriščanju pomočnikov bomo poročali ob priliki.

Z razglasne deske mestne občine. — Volitev članov v upravni odbor »Avtobusa mesta Celja« se bo vršilo dne 16. t. m. — Razpisana so dela za razširitev avtočaraze na Sp. Lanovžu.

Kino »METROPOL« Celje prinaša:

10., 11., 12. julija ob 16.15, 18.15 in 20.30 uri: CARICIN LJUBIMEC. Originalni film, ki izborno karakterizira ljubezenski roman ruske carice Elizabete! — V nedeljo, 11. julija ob 10. in 14. uri matineja: NEPRIJATELJ DRŽAVE ŠTEV. I.

Ptuji

Brezposelnost in javna dela

Kakor slišimo, bo mestna občina prihodnji teden začela z delom in zopet zaposlila, predvsem družinske očete. Je namreč stara pesem, da gradbena podjetja zaposlujejo moči s kmetov, četudi neizvezbane, dočim delavoljni v mestu zama moledujejo za delo. Ali se res ne da temu odpomoči?

Eden v imenu mnogih.

Obiščite



od 31. julija do 8. avgusta 1937

50 odst. popusta na železnice in parnikih od 29. julija do 10. avgusta 1937

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija - Tekstil - Obrt - Trgovina - Kmetijska razstava - Prva fitopatološka razstava - Pokušnja vin - Zgodovina - Umetnost - Grafična razstava - Tujski promet - Akvaristična - Kuncerejska - Golobarska razstava - Razstava malih živali - Modna revija - Mednarodni plesni turnir - »Sen kresne noči« pod vedrim nebom - Koncerti - Kongresi - Sportne prireditve - Veselični park na razstavišču i. t. d.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji — Zeleno romantično Pohorje — Vinorodne Slovenske gorice — Gostoljubni, lepi Maribor

Vas vabijo!

Povsod gre glas

B. Rangus

zlatar, Kranj

je za nas!

Zahtevajte ceniki

Po dvednevem razpravljanju je sodnik zaključil razprave in bodo sedaj zaslišani v Ljubljani samo še zastopniki delavstva in podjetnikov, ki so sodelovali pri sklepanju tekstilne pogodbe. Zaslišani bodo o tem, kako je razlagati točko 5. dodatnega zapisnika h kolektivni pogodbi. V tej točki so se namreč podjetniki na eni strani zavezali, da radi stavke ne bodo preganjali delavstva, k temu so pa pristavili, da s tem ne prevzamejo nobene pravne obveze.

O nadaljnjem poteku pravi in o njihovem končnem izidu bo naš list še poročal.

Ne bo Vam žal: Prej nego kupite blago za obleke, kostume in plašče, obiščite

ČEŠKI MAGAZIN

kjer dobite blago neverjetno poceni. Krojaške potrebščine!!!
Maribor, Ul. 10. oktobra
Prodaja na drobno in na veliko!

Zaščita zaupnikov

Zaupniški mandat traja do novih volitev zaupnikov

Sodba Stola sedmorica, odd. B v Zagrebu v zadevi zaupnika zoper Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah (Rv. 452/36).

Glede trajanja zaupniškega mandata je vladala vse do sodbe, ki jo objavljamo danes, nejasnost o tem, ali preneha zaupniški mandat s potekom koledarskega leta, t. j. 31. decembrom, ali pa traja do novih volitev zaupnikov. Ta nejasnost je izvirala iz §a 112 zakona o zaščiti delavcev, ki določa, da traja mandat delavskih zaupnikov leto dni, v isti sapi pa govori o razlogih, iz katerih preneha mandat pred koncem koledarskega leta; §a 113 zakona o zaščiti delavcev pa določa zopet, da izvajajo po- znejše volitve zaupnikov delavski zaupniki sami. Sedaj je Stok sedmorice v navedeni sodbi odločil, da traja zaupniški mandat do novih volitev zaupnikov in torej ne preneha s 31. decembrom vsakega leta. Sodbo utemeljuje s sledečimi razlogi:

Podjetje, ki hoče službeno razmerje nameštenskega zaupnika razdreti, mora dokazati, da ga ni odpustilo iz službe radi pravičnega izvrševanja njegovih zaupniških dolžnosti. Navesti mora torej razlog, ki ga k razrešitvi službenega razmerja upravičuje.

Tožnik je bil zaupnik poduradniške skupine za leto 1934. Služba mu je bila odpovedana proti 3-mesečni odpovedi za 31. marca 1935. Pri volitvah koncem januarja 1935 ni bil več izvoljen za zaupnika. Spor obstoja v tem, ali je moglo podjetje odpovedati tožniku službo brez važnega razloga, tako da je pričela teči odpovedna doba s 1. januarjem 1935. Spor obstoja torej v tem, ali je bil tožnik še v januarju 1935 nameštenski zaupnik ali pa je njegova funkcija prestala že z 31. decembrom 1934.

Razlaga zakona.

Po §u 112 zakona o zaščiti delavcev traja mandat delavskih zaupnikov leto dni. § 112 sicer govori tudi o mandatu, ki ga je izvrševal zaupnik v prejšnjem koledarskem letu in o razlogih, iz katerih preneha mandat pred koncem koledarskega leta, § 113 pa določa, da izvajajo po- znejše volitve zaupnikov delavski zaupniki sami, ki jim je podelil mandat. Toda dobesedna razlaga, ki hoče iz tega izvajati, da zaupniška funkcija sama po sebi preneha s 31. decembrom vsakega koledarskega leta, tako da je delavstvo v meddobju do novih volitev brez za-

upnika, ne zadene smisla zakona. Zakon govori o koledarskem letu pač radi tega, ker so vsakoletne volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov ter njihovih namestkov predvidene za mesec januar (člen 2 navodil za volitve delavskih zaupnikov) in ker se potemtakem funkcijska doba zaupnika približno ujema s koledarskim letom. Da je temu tako, je razvidno iz člena 3. navodil, glasom katerega smejo delavski in nameštenski zaupniki v slučaju, da se volitve ne izvedejo v mesecu januarju, ostati še nadalje v svoji funkciji, toda najdalje za leto dni. Iz tega pa sledi, da funkcije delavskih in nameštenskih zaupnikov ni konec z 31. decembrom vsakega leta, ampak da ostane ta funkcija vsekakor do januarjskih volitev in v slučaju, da se v januarju volitve ne vršijo, tudi še pozneje, če je zaupniki sami ne odložijo. Zakon predvideva delavske zaupnike

kot stalno in neprekinjeno ustanovo za zaščito delavskih interesov.

Zato tudi zaukazuje v slučaju, da mandat zaupnika radi izrednih razlogov §a 112 tekom leta preneha, izpolnitev izpraznjenega mandata v najkasnejšem roku 14 dni. Bilo bi proti namenu zakona, če bi se razlagalo tako, da je zakon sam za vsako leto predvidel neko razdobje, ko so delavci brez zaupnikov, namreč od konca decembra do izvedbe novih volitev.

Vsled tega je pravilno naziranje, da je funkcija tožnika kot nameštenskega zaupnika v januarju 1935 do izvedbe volitev še bila v veljavi in da je bil tožnik takrat po §u 119 zakona o zaščiti delavcev zaščiten pred odpustom iz službe. Odpovedna doba je potekla sicer z 31. decembrom 1936, ko tožnik ni bil več zaupnik. Toda to se takrat ni dalo predvideti, ker je bila možna njegova ponovna izvolitev in možno tudi po- daljšanje funkcijske dobe po členu 3. navodil. Bistveno je samo to, da je podjetje imelo pravico proste odpovedi napram tožniku šele potem, ko je bilo gotovo, da ni več zaupnik. Če bi se to razlagalo drugače, bi podjetje lahko vplivalo na volitve s tem, da bi zaupnikom, ki mu niso všeč, odpovedalo koncem koledarskega leta službo.

Tezno

Vrtna veselica »Vzajemnosti« bo dne 25. julija na vrtu gostilne Felč. V slučaju slabega vremena 15. avgusta. Prosimo sorodna društva, da bi se na to ozirala. Že danes vabimo k udeležbi! Družnost! Odbor.

Delavci pišejo

»Ljubljanskemu radiu v album.«

Radio Ljubljana je pravzaprav propagandni radio JRZ. Gospoda, ki ima ta radio v zakupu ali v lasti, se niti najmanj ne ozira na želje gotovo pretežnega dela naročnikov, ampak jim vsiljuje svoje nazore, po svoje garnirana poročila o zunanjih politiki, prenose JRZ manifestacij itd. Najbolje bi bilo, da bi ljubljanski radio prevzela JRZ in ga tudi vzdrževala, ne pa, da ga morajo plačevati naročniki in vzdrževati kukavico, ki svoja jajčka pusti valiti v tujem gnezdu. Radio bo treba pri nas modernizirati na ta način, da bodo tudi naročniki prišli do besede. Naročniki naj bi volili upravne odbore radijskih postaj, pa bi bil kmalu red. Nezadovoljen radio naročnik iz Celja.

Delavski pravni svetovalec

Priposestovana pravica (Kamnik).

Vprašanje: Sosed si lasti pravico vožnje preko mojega dvorišča na posestvu, ki sem ga pred katkim kupil in se pri tem sklicuje, da je tudi pri prejšnjih lastnikih vozil. Ali sem jaz dolžan trpeti te vožnje?

Odgovor: Če vozi Vaš sosed, oziroma njegovi predniki, že preko 30 let preko vašega dvorišča, jim sedaj vožnje ne morete prepovedati, ker so priposestovali služnost vožnje preko vašega zemljišča. Lahko se pa z njimi drugače sporazumete.

Jamstvo za dolg (Pobrezje).

Vprašanje: Mati se je pisмено zavezala plačati nek dolg za svojega sina. Ali je to obvezno, ker ni pri tem sodeloval notar? Mati se je namreč zavezala, da se bo poravnala ta dolg iz njene zapuščine po njeni smrti.

Odgovor: Ta izjava velja ter niso za to potrebne niti priče, niti notarski zapis.

OUZD in telesna poškodba vsled strele (Celje).

Vprašanje: Zadel me je strela. Ali imam pravico zahtevati, da mi OUZD brezplačno napravi umetne zobe, ki sem jih ob tej priliki zgubil, ko sem že 8 let članica OUZD?

Odgovor: Če vas je nesreča doletela med delom, vam je OUZD dolžan kriti vse stroške zdravljenja, ki so potrebni za popolno ozdravljenje. Ravnotako, če se je to zgodilo na poti v službo ali iz službe. Sicer pa morate stroške nositi sami.

Nesilno zadržanje v tujem stanovanju (Cerknica).

Vprašanje: Neka ženska je vdrla v naše stanovanje in nas vse žalila. Ali imam pravico izrinuti jo iz stanovanja?

Odgovor: Kazenski zakon določa za one, ki vdre v tuje stanovanje in se na zahtevo upravičene osebe ne umakne, kazni zapor od 7 dni do 1 leta ali v denarju do 10.000 Din. Predlagati pa morete kazenski pregon pri državnem tožilstvu v Ljubljani ali s prijavo pri žandarmeriji v roku 3 mesecev od dogodka. Poiščite si torej pravico tem potom. — Ako niste osebe, ki ste jo rinili iz stanovanja, telesno poškodovali, ji raztrgali obleke itd., vam ne bo mogla ničesar.

Dedščina in kmečka zaščita (Nova vas pri Celju).

Vprašanje: Leta 1927 je prodal moj pokojni stric posestvo in je bilo dogovorjeno, da bo kupec odplačeval večji del kupnine v mesečnih obrokih po Din 200.—. Stric je umrl, dedičem bi bilo izplačati še 18.000 Din, vendar je kupec sedaj dobil od sodišča kmetško zaščito.

Odgovor: Člen 3. odst. 5. Uredbe o likvidaciji kmetjskih dolgov z dne 26. septembra 1936. določa, da se ne smatrajo za kmetjske dolgovne obveznosti, ki izvirajo iz dedovanja. Gornja terjatev torej ne spada pod kmečko zaščito.

Mladinski vestnik

Kdo je kriv, da sili mladina v pogubo?

Izkušen zaupnik našega delavskega gibanja nam piše:

Sem iskren prijatelj delavske mladine in vselej mi je v zadoščenje, ako vidim mladega človeka, ki kaže resnično zanimanje za delavsko organizacijo in postane v njej delavec, organizator in agitator. Žal, da jih je tako malo. Mnogi pa, ki pridejo, mislijo, da je delo za organizacijo obiranje sodrugov, intrigiranje proti funkcionarjem organizacije in revolucionarno frazerjenje, ki ostaja brez haska.

Mnogo je takih, ki sploh ne najdejo poti v organizacijo, ampak žive kot divjaki tja v en dan.

Mnogo krivde se daje starišem. Res, večkrat so stariši mnogokaj krivi. — Toda za vzgajo mladega obrtniškega delavca so odgovorni tudi tisti, ki z njim delajo, katerim je mladi človek v delavnici morda izročen celo v uk in podrejen njihovem nadzorstvu.

Naj omenim slučaj, ki se mi zdi za podkrepitev moje trditve kot nalašč.

Poznam mladega pomočnika, še ko je kot vajenec vstopil v uk v neki delavnici, kjer je zaposlenih več pomočnikov. Ta mladi človek, vsa tri leta, ki jih je prebil v delavnici, ni imel prilike slišati od pomočnikov kaj pametnega, kar bi mu, poleg znanja svoje stroke, lahko služilo kot kompas v njegovem življenju. Razgovori v delavnici so bili plehki in pomočniki so celo dovoljevali, da se jih je mladi človek sam udeleževal. O organizaciji ni imel pojma. V svoji razboritosti, poln fantazije, ki žene takega člo-

veka v avanture, je še kot vajenec zašel v mreže fašizma, ker mu je najbrž prijalo apasko življenje, ki ga je tamkaj videl. Kot pomočnik je dvakrat pristopil v strokovno organizacijo, vplačal cela dva prispevka, obakrat pa je zopet odpadel. Preveč ga je držal fašizem v svojih kleščah, da bi ga bilo to površno srečanje z organizacijo lahko iztrgalo iz njegovih kremplov. Za organizacijo ni imel ne smisla, ne denarja, za fašizem pa oboje.

Dokler je fašizem smel, kar je hotel, je bilo prav in lepo. Ko pa je dobil konkurenco, je šlo pa narobe.

Obojevalci fašističnih metod si niso bili popolnoma svesti tega spremenjenega položaja. Po starih preizkušanih metodah so nastopili proti kričavemu protivniku, ki grozi, da jih bo nadaljeval. Mladi pomočnik, po duhu fašist, je tudi sam posegel v ta boj in danes — sedi osumljen zločina.

Nihče ne more do nje, da bi mu vsaj sedaj odprl oči in pokazal, kako bedasto, kako brezmiselno je bilo vse dosedanje njegovo življenje. Kako bedasto je, boriti se za diktatorje in diktaturko, si pustiti natikati nagobčnik, roke pa vezati z verigo.

Delo, dober zaslužek, dovolj kruha in svoboda! Kako enostavno je vse to, toda človek, ki so mu zastrupili možgane, ne vidi tega, noče biti svoboden, ampak sluga, ne mara pravice, ampak milost. Ako bi vezal samo sebe, naj bi mu bilo! Toda on je jančar svojega lastnega razreda!

Pomočniki v delavnicah, premislite ta slučaj in ta mladina, uči se iz njega!

Stavbeniki izkoriščajo mladino

Po novi kolektivni pogodbi je določena minimalna mezda za nekvalificiranega delavca od Din 3.25 do Din 3.50 na uro. Za mladoletne delavce pod 18. letom je določena mezda največ do Din 2.50 na uro. To razliko v plačah zdaj nekateri stavbeniki in zidarski mojstri izkoriščajo in sprejemajo samo delavce izpod 18. let. Ne samo, da je tak delavec manj plačan, si ga upa podjetnik tudi bolj brutalno priganjati k delu; ker biča ne upa več vihteti, grozi njegovi hiriči za vsako malenkost mlademu delavcu z odpustom. Pri podjetju S. je v torek, dne 6. julija t. l. bilo okoli 10 delavcev vprašat za delo. Stavbenik je sam sprejemal delavce, in to samo takšne, kateri še niso dovršili 18 let. Pafr, ki je bil prisoten, je stavbenika opozoril, da s takšno mladino ni mogoče delati vseh del in da ima mladih delavcev že zadosti. Prosil ga je, da naj najame starejše delavce. Stavbenik mu je nato odgovoril: »Za mort in cigle nosit je mladina čisto dobra, pa tudi drugo bolj poceni pride, kakor pa s starimi delavci!«

Stavbeniki naj vzamejo na znanje, da

bo znala organizacija takšno izkoriščanje preprečiti in bo pri sestavljanju nove pogodbe to določbo o mladoletnih delavcih izpustila, ker jo podjetniki izkoriščajo v svoj prid, v škodo mladine in ostalega delavstva.

Delavci stavbinci in tudi mladina, pristopajte v svojo strokovno organizacijo in pokažite stavbenikom, da je minil čas robstva in priganjavanja. Res je po kolektivni pogodbi določena za mladoletne delavce minimalna mezda Din 2.50 na uro, a nikjer ni rečeno, da mora mladoletni delavec s to plačo biti zadovoljen in za njo delati. Dolžnost mladine je, da se nasloni na stare sodruge in pove podjetnikom, da ni več voljna delati za tako plačo, kakšno ima sedaj. Za enako delo, enako plačilo! Kako naj iz mladega človeka postane dela in življenja sposoben mož, kakršne rabi država, ako se pa mladega človeka telesno uniči.

Podjetniki, ki izkoriščajo mladino, ne bi smeli dobiti zgradb, najmanj pa javnih del, da potem na račun mladine uganjajo umazano konkurenco.

Kapitalisti z bombami in puškami nad jeklarske delavce v Chicagu

Osem smrtnih žrtev. — Izjava s. Louisa Lewisa.

Ki policijskem napadu na delavske straže pred tovarnami jekla je dal s. L. Lewis, voditelj nove razredne delavske organizacije novinarjem naslednjo izjavo:

»Zveza jeklarskih magnatov je s pomočjo policije umorila osem delavcev. Sedaj pošilja orožje v vse kraje, kjer se nahajajo nje tovarne, da v krvi zaduši edino strokovno delavsko gibanje. Dolžnost zvezne vlade je, da prisili jeklarske družbe, da sklenejo kolektivne pogodbe, vpliva na guvernerje, da se zapro vse tovarne, v katerih je razglašena stavka ter jih pusti zaprte, dokler podpisajo jeklarski magnati pogodbo z delavci. Oborožena sila jeklarskih magnatov grozi delavcem in je zato dolžnost zvezne vlade, da s svojim posredovanjem prepreči nadaljnje masakriranje stavkujočih.«

Vladni odbor treh s posredovanjem med delavci in delodajalci ni dosegel sporazuma in se je vrnil v Washington, ne da bi kaj opravil. Člani odbora pa so izjavili, da bo mogoče spor med delavci in delodajalci rešiti s sporazumom pri zeleni mizi.

Oblast je izvedla po tovarnah jeklarskih magnatov preiskavo ter našla tam mnogo orožja: puške, revolverje, strojne puške, bombe in pline. Vlada pač tu ne more prezreti potrebe, da energično posreduje ter zabrani podjetnikom, da z orožjem ščitijo stavkokaze, ki izdajajo pošteno ameriško delavstvo. Značilno je tudi, da podjetniki prepovedujejo delavstvu vstopati v novo razredno strokovno organizacijo in jih zaradi tega odpuščajo iz službe. našla tam mnogo orožja, pušk, revol-

Ruški delavci na predavanju

Dne 5. t. m. se je vršilo v Rušah, v gostilni Magdič, predavanje o socialistinem gibanju v Čehoslovaški. Sodrugi in sodružice so pazljivo poslušali zanimiva izvajanja s. Petejana, ki jih je seznanil s položajem delavstva v bratski republiki in orisal njegove politične in socialne pravice, zlasti lepo izgrajeno socialno zaščito zaupnikov. Vsi so razumeli njegov poziv, da naj tudi naše delavstvo posnema čehoslovaško, ker bo po tej poti doseglo marsikatero izboljšanje svojega sedaj premnogokrat res bednega položaja.

Nadalje je referiral s. Eržen o socialni zakonodaji in delavskem tisku. Spominjal je sodruge in sodružice na dolžnosti, ki jih imajo napram samemu sebi kot člani strokovne organizacije, kajti le prevečkrat se

rado zgodi, da delavstvo pozabi — pri spominu na »dobre stare čase«, kako je prišlo stopnjema do skrajšanja delovnega časa, do moderne socialne zaštite, katere vsled nezadovoljnosti delavstva ostaja mrtva na papirju. Buditelj razredne zavesti je socialistični delavski časopis, »Delavska Politika«, ki mora zato v vsako stanovanje. Socialističen časopis je podlaga tudi čehoslovaškemu delavstvu in njegovemu gibanju.

Ob koncu predavanja, ki ga je vodil s. Strnad, se je priglasilo še 7 novih naročnikov na »Delavsko Politiko«, pri čemer naj omenimo, da so ruški zaupniki, sodrugi in sodružice, sedaj tudi sicer pridno na delu za razširjenje lista.